

Till Stadsbyggnadskontoret

Remissvar för del av Södermalm 4:1 Bergsgruvans park i stadsdelen Södermalm

I årets budget läggs stor vikt vid klimatförändringarna, den gröna miljön och barnens miljö i staden.

(Alla citat nedan är ur Stockholms budget för 2023. Sidhänvisningarna hänvisar till de siffror som visas när man söker budgeten på google.)

Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Stockholm ska vara en stad full av liv som också erbjuder en god livskvalitet för alla stockholmare: rent vatten och ren luft, möjligheter till avkoppling, motion och rekreation över hela staden. Därför ska vi skydda och stärka stadsnaturen och den biologiska mångfalden. De ekosystemtjänster som stadens parker, gatuträd och naturreservat bidrar med spelar en avgörande roll för såväl stockholmarnas hälsa och deras möjlighet till rekreation som för stadens resiliens inför ett förändrat klimat.

–"En förutsättning för det är att stadens krontäckningsgrad ska öka och att det skapas en ändamålsenlig och mer likvärdig grön infrastruktur över hela staden." s.16

En ökad krontäckningsgrad börjar med att bevara stadens befintliga stora träd och inte tro att man kan ersätta deras ekosystemtjänster med nyplanterade träd någon annanstans. De krontäckande stadsträden på våra gator, alléer och torg är *minst* 50 år gamla. Dem måste vi vara rädda om och samtidigt plantera fler träd för framtiden. De storkroniga trädens ekosystemtjänster är oersättliga för att stå emot hetta och skyfall och omvandla koldioxid till syre. Det senare tappas ofta bort när man talar om att insatser för att minska koldioxidutsläpp. (Bil.1 Ur städer i samverkan och bil.2 Boverket: Urbana träd)

"Stadens beslutsfattande ska utgå från ett tydligt barnperspektiv och barnens bästa ska alltid stå i centrum." s.8

"Stadsplaneringen ska ha ett barnperspektiv och främja barns tillgång till rörelse och lek och barnkonsekvensanalys ska vara en del av hela planeringsprocessen. Nämnden (stadsbyggnads) ska i ett tidigt skede planera för kvalitativa skol- och förskolegårdar med välfungerande friytor". s.8

"Parklekar, öppen förskola och fritidsgårdar ska vara mötesplatser med generösa öppettider och med trygga vuxna förebilder. Stockholm ska arbeta för att öppna och rusta upp fler parklekar. Målet är tydligt att parklekar ska finnas nära barnen och i alla delar av staden." s.8

Det är glädjande att betydelsen av stadens parker och grönska och barnens behov uppmärksammas i årets budget. Men för att förverkliga detta måste staden gå från ord till handling.

Hittills har staden med få undantag behandlat stadens parker som en exploateringsresurs. Tidiga markanvisningar förhindrar ovanstående goda intentioner genom att de låser fast användningen av marken och varken prioriterar grönskan på platsen eller barnens behov.

Staden måste vara beredd att ompröva detaljplaner och markanvisningar som är negativa för den gröna miljön, barnen och klimatet.

Detta gäller i högsta grad föreliggande detaljplan där den södra delen av Bergsgruvans park anvisades till Wallenstam AB redan den 29 januari 2015.

Jmfr. *Markanvisningspolicyn och riktlinjerna för exploateringsavtal ska revideras.*

Revideringen ska säkerställa översiktsplanens styrkraft och premiera projekt som bidrar till sociala värden och ekologisk hållbarhet. s.146

Bergsgruvans park är en allmän lekpark som används av alla områdets förskolebarn som saknar egna gårdar med bra lekmöjligheter och de är många på det tätbebyggda Södermalm. Varje dag ser man större och mindre barngrupper i gula västar på väg till eller från Berggruvan. I själva parken står de i långa köer till gungor och rutschkanor. För några år sedan sprängdes en stor bergsknalle bort i parken och marken bebyggdes med en förskola med 7 - 8 avdelningar som ersatte en mindre förskola på platsen. Den allmänna delen av parken minskade samtidigt som trycket på den ökade. Förslaget med 60 lgn skulle öka trycket ytterligare. Inte ett ord om barn finns med i planförslaget. Den försämrade tillgången till bra miljöer för barn kan ha bidragit till att familjer flyttar från Södermalm. 2022 var utflyttningen större än inflyttningen enl. statistik för Södermalm 2022.

Detaljplaneförslaget söder om gång-och cykelvägen mot Tantolunden är en del av Bergsgruvans park. Det är ett vackert område med gräs och stora träd. I den sydvästra branta delen upp mot Rosenlundsgatan bildar de höga träden en lummig skärm mot Rosenlundsgatans trafik, buller och föroreningar. Heta dagar sänker trädens skugga och avdunstning temperaturen. I den övriga delen koncentreras träden till sluttningen mot gång och cykelstråket. Nedanför sluttningen ligger en stor gräsmatta lämplig för fri lek och rekreation. Vegetationen i området består sammanlagt av ett 30-tal stora träd, ask, alm, lönn, ek, hägg (ungträd oräknade) och tät buskvegetation med ett rikt fågelliv. Området har naturlig avrinning.

I Parkplan Södermalm 2019 står på s.32:

"I parken finns också täta buskage och bärande och blommande träd och buskar. Grönytor och stora breda lövträd finns som dagvattenhanterande inslag. Grönytorna i lågpunkt och de ekologiska värdena i naturmarkspartierna skulle kunna öka. Den lilla triangelformade parkytan i sydvästra hörnet söder om gång-och cykelvägen skulle kunna bli en liten naturvärdespark med rik frodig grönska och artrikedom.

Att parken söder om gång-och cykelvägen sällan används av barn kan bero på att det inte finns något markerat övergångsställe över gång-och cykelvägen. Men det går att åtgärda.

Bostäderna söder om Bergsgruvan i kv. Brinckan ligger ovanpå Södra stations banområde och vetter mot parken. Tågresenärerna ser glimtar av parken genom stora ljusinsläpp till Södra stations perronger. På Rosenlundsgatans västra sida ligger Micasas seniorboende som också har utsikt över träden i Bergsgruvan.

Detaljplaneförslaget ligger i en sänka flera meter under Rosenlundsgatans nivå. Det innebär att den föreslagna bebyggelsen lägger den södra delen av Bergsgruvan i skugga hela dagen. Under den ljusa årstiden har parken idag både söder-och västersol.

Upprinnelsen till detaljplanen var önskan om skyddade cykelparkeringar vid Södra station.

Har någon undersökning gjorts om behovet av 300 cykelplatser vid pendeltåget och om detta i så fall kan lösas på ett enklare, billigare och mindre miljöskadligt sätt?

Finns någon beräkning av vad schaktning, bortledning av vatten och grundläggning skulle kosta och hur stationen och tågtrafiken skulle påverkas?

Behovet av att behålla den här delen av Bergsgruvans park är stort både för barn och vuxna och för den biologiska mångfaldens och klimatets skull.

Vi yrkar avslag på detaljplanen för bostäder.

Vi föreslår att Bergsgruvans söder om gång-och cykelvägen planeras så att

- marken utvecklas till **naturvärdespark** i enlighet med förslaget i Parkplan 2019
- den öppna delen görs mer inbjudande för barn och vuxna. Det kan vara plats för vila, picknick och gemensamma lekar som fordrar större "springytor".
- ett eller två övergångsställen markeras över gång-och cykelvägen.

Bitte Liberg ordf. Föreningen Södermalmsparkernas Vänner
Torkel Knutssonsg.31
118 49 Stockholm

Bilagor till Remissvar för Bergsgruvan

Bilaga1 handlar mest om trädens viktiga luftrenande kapacitet men visar också trädens kapacitet att omvandla koldioxid till syre - ju större bladkrona dess större kapacitet av alla trädens nyttor.

Utdrag "Städer i samverkan, exemplet Mälarstad"

Exempel på träds luftrenande kapacitet

När man betänker att det på varje kvadratmillimeter (!) av ett blad finns ca 200 andningsöppningar förstår man att ett blad måste fungera som ett särdeles finmaskigt och effektivt luftfilter. På ett fullkronigt lövträd blir det många små klyvöppningar som betydande luftmängder passerar igenom. Som exempel på vad ett enda fullkronigt parkträd betyder som luftrenare nämner dr A. Bernatzky i "Grünplanung in Baugebieten" (1972) en 25 m hög och 15 m bred 100-årig bok, som upptar en markyta av 160 m².

Den har en yttre bladyta av ca 1. 600 m², men hålrummen inne i bladen, där den fysiologiska processen äger rum, är (enligt Walter) 100 gånger större. Den effektivt arbetande inre bladytan är således ca 160 .000 m²!

Vid assimilationsprocessen tar bladverket på en enda timme hand om 4.800 m³ luft, befriar den från koldioxid och avger 1.712 g syre.

Denna luftmängd motsvarar en 300 m hög pelare renad luft varje timme = 3. 600 m³/dag*. Bokträdets totala kronvolym är ca 2. 700 m³.

Ur lufthygienisk synvinkel ger detta ensamma träd samma nytta som 2 .700 nyplanterade träd med en kronvolym av 1 m³. Sådana träd bör inte fällas i onödan!

Bladfiltret är så fint, att det klarar även de minsta stoftpartiklarna. De stannar kvar på bladens yta men kan också ställa till besvär genom att täppa till porerna och hindra assimilationen. De grövre sot- och dammpartiklarna lägger sig ofta på grenarna och på bladens översida och sköljs bort vid första rejäla regnskur.

Det finns uppgifter om att 1 ha björkskog kan ta hand om 68 ton stoftpartiklar per säsong och 1 ha granskog 30 ton.

*räknat på 12 timmars dag (Min kommentar)

Städer i samverkan

Nils Gyllenstierna: Arkitekt och urbanist vid Stadsbyggnadskontorets utredningsbyrå, Stockholm.

Sven Hermelin: Landskapsarkitekt, Sven Hermelin AB.

Lars Lundgren: Civilingenjör Svenska Utvecklings AB.

Lars Sjöstedt: Tekn dr och verksam vid Statens Järnvägars utredningsavdelning samt vid Institutionen for Trafikteknik, Kungliga Tekniska Högskolan

Bilaga 2

Boverket, utdrag om träd Urbana träd och ekosystemtjänster

Bevara gamla träd vid byggnationer och renoveringar

Den största insats man kan göra för ekosystemtjänster i staden är att bevara gamla träd. Det tar tid innan vi får gamla stora träd som ger denna mängd av nyttor. Ett minimum för att ett träd ska uppfattas som gammalt är 50-100 år är, men det beror också på arten. Det går inte att ersätta ett gammalt stort träd med ett nytt och förvänta sig att de ger samma ekosystemtjänster. Träd med en omkrets på upp till 120 cm eller som är cirka 20 år gamla går däremot relativt lätt att flytta och det är möjligt att köpa träd av Vissa arter behöver dubbelt så lång tid. Det är därför inte möjligt att ersätta denna storlek. Flyttade träd kan dock inte generera alla nyttor förrän de är ordentligt etablerade och har återfått en god vitalitet, vilket kan ta flera år.

Det är vanligt att befintliga träd tas bort eftersom det ger kortsiktiga förenklingar och besparingar. Men man förlorar då också de långsiktiga vinsterna som befintliga träd kan ge i form av ekosystemtjänster som temperaturreglering och biologisk mångfald.

Forts. googla Boverket Urbana träd